TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Thu vượt chi gần 470.000 tỷ đồng, ngân sách vẫn đứng trước sức ép mới

06:37 12/08/2026

Bức tranh ngân sách nhà nước 7 tháng đầu năm 2026 đang cho thấy trạng thái khá tích cực khi thu tăng nhanh hơn chi, tạo mức thặng dư khoảng 469,7 nghìn tỷ đồng. Tuy nhiên, con số này chưa phản ánh đầy đủ sức khỏe tài khóa trong trung hạn. Khi nhiều chính sách hỗ trợ vẫn được duy trì, trong khi nguồn thu còn phụ thuộc đáng kể vào các khoản thu có tính chu kỳ, bài toán củng cố dư địa ngân sách đang trở nên rõ nét hơn.

Theo Bộ Tài chính, thu ngân sách nhà nước tháng 7 ước đạt 265,8 nghìn tỷ đồng, đưa tổng thu 7 tháng lên khoảng 1.834 nghìn tỷ đồng, bằng 72,5% dự toán năm và tăng 16% so với cùng kỳ năm 2025. Với tiến độ này, khả năng hoàn thành dự toán thu cả năm vẫn được duy trì.

Ở chiều ngược lại, tổng chi ngân sách trong 7 tháng ước đạt 1.364,3 nghìn tỷ đồng, bằng 43,2% dự toán và tăng 7,7% so với cùng kỳ. Chênh lệch giữa tốc độ tăng thu và chi tạo ra khoản thặng dư lớn trong ngắn hạn.

Tuy nhiên, vấn đề đáng quan tâm không chỉ nằm ở quy mô thặng dư mà là chất lượng của nguồn thu và khả năng duy trì trạng thái này trong những tháng tiếp theo.

Thu ngân sách 7 tháng đầu năm tăng nhanh hơn chi, tạo mức thặng dư gần 470.000 tỷ đồng. Ảnh minh họa

Thu ngân sách tăng nhưng chưa hết rủi ro

Nguồn thu nội địa tiếp tục đóng vai trò chủ lực với khoảng 1.587,5 nghìn tỷ đồng trong 7 tháng, tăng 16% so với cùng kỳ. Kết quả này cho thấy hoạt động sản xuất, kinh doanh và tiêu dùng đang đóng góp tích cực cho ngân sách.

Dù vậy, sự phụ thuộc lớn vào nguồn thu nội địa cũng khiến ngân sách nhạy cảm hơn với diễn biến của nền kinh tế. Nếu hoạt động sản xuất kinh doanh chậm lại, sức mua suy yếu hoặc lợi nhuận doanh nghiệp giảm, nguồn thu từ thuế cũng có thể chịu tác động.

Một số khoản thu khác có mức tăng cao nhưng lại mang tính biến động lớn. Thu từ dầu thô tăng 29,6%, đạt 86,6% dự toán, trong khi nguồn thu từ hoạt động xuất nhập khẩu tăng 13,7%. Đây đều là những khoản chịu ảnh hưởng đáng kể từ giá hàng hóa, thương mại quốc tế và diễn biến kinh tế toàn cầu.

Điều đó cho thấy tốc độ tăng thu hiện tại là tín hiệu tích cực, nhưng chưa thể xem là cơ sở đủ chắc chắn để mở rộng mạnh các nghĩa vụ chi trong dài hạn.

Trong khi đó, chính sách tài khóa vẫn đang được sử dụng như một công cụ hỗ trợ tăng trưởng. Các biện pháp miễn, giảm, gia hạn thuế, phí giúp giảm áp lực chi phí cho doanh nghiệp và người dân, qua đó tạo điều kiện duy trì hoạt động sản xuất kinh doanh. Tuy nhiên, tác động trực tiếp của các chính sách này là làm giảm một phần nguồn thu ngân sách trong ngắn hạn.

Nếu các biện pháp hỗ trợ tiếp tục kéo dài, bài toán cân đối sẽ trở nên phức tạp hơn. Chẳng hạn, đề xuất giảm 30% thuế thu nhập cá nhân và thuế thu nhập doanh nghiệp đối với nhóm có doanh thu dưới 10 tỷ đồng trong giai đoạn 2026-2027 có thể làm giảm thu ngân sách hơn 6.700 tỷ đồng trong hai năm.

Trong bối cảnh đó, thặng dư ngân sách hiện tại cần được nhìn nhận như một khoảng đệm tài khóa, thay vì một nguồn lực có thể sử dụng ngay cho các khoản chi mới.

Áp lực chi có thể tăng trong những tháng cuối năm

Tiến độ chi thấp hơn đáng kể so với thu đang giúp ngân sách duy trì trạng thái thặng dư. Nhưng điều này cũng đồng nghĩa một phần nhiệm vụ chi của cả năm vẫn tập trung vào những tháng còn lại.

Đáng chú ý là chi đầu tư phát triển mới đạt khoảng 418,9 nghìn tỷ đồng trong 7 tháng. Tỷ lệ giải ngân vốn đầu tư công đạt khoảng 41,3% kế hoạch. Dù tiến độ đã được cải thiện, vẫn còn 22,3 nghìn tỷ đồng của 8 bộ, cơ quan trung ương và 28 địa phương chưa được phân bổ chi tiết.

Nếu tiến độ đầu tư công được đẩy nhanh trong những tháng cuối năm, áp lực chi ngân sách có thể tăng mạnh so với giai đoạn đầu năm. Đây vừa là yêu cầu để thúc đẩy tăng trưởng, vừa đặt ra bài toán kiểm soát cân đối thu - chi.

Bên cạnh đó, nghĩa vụ trả nợ vẫn là một khoản chi đáng chú ý. Chi trả nợ lãi trong 7 tháng đạt 56,5% dự toán, cho thấy chi phí phục vụ nghĩa vụ nợ tiếp tục chiếm một phần đáng kể trong ngân sách.

Ở phía huy động, Chính phủ đã phát hành khoảng 201,2 nghìn tỷ đồng trái phiếu với kỳ hạn bình quân 9,3 năm và lãi suất bình quân 4,12%/năm. Việc duy trì được chi phí huy động ở mức hợp lý góp phần hỗ trợ cân đối ngân sách, nhưng đồng thời cũng cho thấy yêu cầu quản lý nghĩa vụ nợ trong dài hạn.

Trong những tháng tới, ngân sách sẽ tiếp tục phải cân bằng giữa hai mục tiêu: hỗ trợ tăng trưởng và bảo đảm an toàn tài khóa. Những biến động từ bên ngoài, đặc biệt là giá năng lượng và căng thẳng địa chính trị, có thể làm gia tăng chi phí sản xuất, gây sức ép lên doanh nghiệp và tạo thêm nhu cầu duy trì các chính sách hỗ trợ.

Vì vậy, mức thặng dư gần 470.000 tỷ đồng sau 7 tháng là một tín hiệu tích cực nhưng chưa phải là dấu hiệu cho thấy dư địa tài khóa đã hoàn toàn rộng mở. Điều quan trọng hơn là tận dụng khoảng đệm hiện tại để củng cố nguồn thu ổn định, mở rộng cơ sở thu, nâng hiệu quả chi đầu tư và kiểm soát nghĩa vụ nợ.

Khi các chính sách hỗ trợ được duy trì song song với yêu cầu tăng chi cho phát triển, dư địa tài khóa sẽ ngày càng trở thành nguồn lực cần được tính toán thận trọng. Bài toán của ngân sách không chỉ là thu được bao nhiêu và chi bao nhiêu, mà còn là làm thế nào để duy trì sức chống chịu tài chính trước những biến động lớn trong tương lai.

Minh Thành (t/h)